

ERFGOEDPLATFORM GEMEENTE HEUMEN

Programma ‘80 jaar Vrijheid’ goed bezocht en gewaardeerd

Het eerste deel van het programma is inmiddels uitgevoerd en we kijken er met tevredenheid op terug. Het prima weer was natuurlijk een gunstige factor. Hier volgen enkele impressies.

14 september

De fietstocht langs de WOII-plekken en drie musea (Kazematten – De Lage Hof - Marishuis) kreeg 25 deelnemers, die ook een bezoek brachten aan de expositie Market Garden Arena in Overasselt.

14 – 16 september

De samenwerkende Beeldbankgroepen binnen onze gemeente en de heemkundekringen uit Mill en Berghem hebben gezorgd voor een gevarieerde en goed bezochte WOII-expositie in Ons Huis in Nederasselt.

Expositie Market Garden Arena - Overasselt

15 september

- Aan de halve marathon Bridge2Bridge deden liefst 130 deelnemers mee, die opgetogen waren over het parcours en de na afloop uitgereikte medaille met de vorm van een parachute. Het ziet er naar uit dat deze tocht voor organisator Nederasselt Gezond een jaarlijkse traditie gaat worden.
- Het Bevrijdingsfestival in Overasselt trok een vol weiland en het aanwezige publiek werd vermaakt met poëzie, muziek en dans in de sfeer van de oorlogsjaren. In de Maas lag Duck: een nog steeds waterbestendig amfibievoertuig uit WOII.

16 september

De presentatie over binnen de gemeente tijdens WOII gecrashte vliegtuigen in Ons Huis in Nederasselt werd zo druk bezocht dat er zelfs staanplaatsen nodig waren. Joop Hendrix van het PlaneHuntersRecoveryTeam, die de presentatie verzorgde, was eerder betrokken geweest bij het onderzoek naar de exacte locatie van de crashplek van de Wellington bommenwerper in het Nederasseltse Broek.

Nieuwsbrief 23 – oktober 2024

17 september

In een goed gevulde grote zaal van Maldensteijn presenteerde Stichting Heemkunde Malden een avondvullend programma met verhalen en gebeurtenissen uit de WOII-periode. Een viertal in Malden woonachtige sprekers (Been-Beelen-Ewals-Bak) wist het talrijke publiek te boeien met achtereenvolgens het tijdelijk vliegveld B91, de oorlog in Indië, verzetsman-kunstenaar Jac Maris en de impressies van meereizende Canadese oorlogskunstenaars.

17 en 18 september

Van de Meet & Greet-gelegenheid bij de militaire voertuigen op het landingsterrein bij het Hutsestraatje in Overasselt is druk gebruik gemaakt. Jammer was wel dat door andere prioriteiten vanuit de reguliere legerleiding er pas laat gesprongen kon worden en de harde wind ervoor zorgde dat een aantal parachutisten in de bomen belandde.

18 september

De ontvangst en herdenkingsplechtigheid bij de crashplek van de Wellington bommen-werper werd door de 10 aanwezige familie-leden van de staartschutter George T Reid en van de overige leden van de bemanning hogelijk gewaardeerd. De liederen van de Bedside Singers zorgden voor ontroering. De bijeenkomst kon via een straal-verbinding ook gevolgd worden door familieleden in Nieuw-Zeeland, Australië, Zuid-Afrika, Canada en de VS, die niet in de gelegenheid waren om te komen.

Aan het slot kreeg het nabijgelegen fietspad de naam van de staartschutter en werd een toelichtend herdenkingsbord onthuld door burgemeester Joerie Minses met een van de nabestaanden.

18 en 19 september

De plaquettes ter herdenking van de drie verzetsmensen in Overasselt en de Amerikaanse slachtoffers bij de inname van de Sluisbrug in Heumen werden onder grote publieke belangstelling en stemmige muzikale bijdragen onthuld.

Plaquette ter herdenking van drie verzetsmensen bij het oorlogsmonument in Overasselt

Onthulling plaque ter herdenking van de gesneuvelde Amerikaanse soldaten tijdens de inname van de Sluisbrug in Heumen, bij het oorlogsmonument in Heumen.

19 september

- In Terp (Heumen) vond aansluitend nog een boeiende presentatie plaats over de WOII-avonturen van het 504th Parachute Infantry Regiment door Wim Cousijn.
- Het filmcafé Overasselt toonde de film *Zone of Interest* en bood daarmee de kijkers ongemak en stof tot nadenken.

22 september

Een bijzondere middag-bijeenkomst vond plaats in het Marishuis waar het leven en de muziek van Boy Edgar centraal stonden.

Gastheer Leo Ewals leidde in, Wim Cousijn bracht het kleurrijke levensverhaal van de huisarts-verzetsman-jazzmusicus-wetenschapper en Pieter Engels zorgde met zijn gelegenheidsband voor de muzikale ode aan het voormalige jazzidool.

Nieuwsbrief 23 – oktober 2024

Deze bijeenkomst vond plaats in de sfeervolle tuin van het Marishuis, tussen al die mooie beelden. Ook kunstenaar Jac Maris zat tot zijn nek in het verzet en heeft voedselbonnen vervalst voor de onderduikers met wie Boy Edgar vanuit het Amsterdamse naar Heumen kwam. Als eregasten waren - behalve onze burgemeester Joerie Minses - aanwezig de levensgezel van Boy Edgar, Gerrie van der Klei én Jane Edgar, dochter van musicus-wetenschapper-huisarts-verzetsman Boy Edgar.

Lezing door Wim Cousijn

In het laatste oorlogsjaar was Boy Edgar huisarts in onze streken en reisde hij op en neer tussen Heumen en Amsterdam. Hij heeft verschillende joodse kinderen hier in de buurt op onderduikadressen ondergebracht en stond door zijn huidskleur bekend als 'De Zwarte Dokter'.

Aan het eind van de muzikale lezing werd een plaquette onthuld waarin zijn werk hier uit de doeken wordt gedaan. Die plaquette wordt later geplaatst op de plek waar de Edgars (Boy en zijn joodse vrouw Mia) woonden: café-restaurant De Begijnhof, later bekend als truckerscafé De Eerste Aanleg. Dat is inmiddels gesloopt en er staat nu een Grieks restaurant (Dimitri's).

26 september

In een volle bibliotheek binnen het Verenigingsgebouw in Overasselt wist de 94-jarige Frans Verheijen de aanwezigen te boeien met het (Nijmeegse) leven van alledag tijdens de oorlogsjaren en direct na de bevrijding.

Het samen met de Airborne Vrienden in Groesbeek ontwikkelde *vrijheid Doeboek* is in september jl. bij de groepen 7/8 van de basisscholen in de gemeente geïntroduceerd en zal in het lopende schooljaar als leerboek worden gebruikt.

Vitrines in dorpshuizen

De bij de gemeente Heumen overtollige (drie) glazen vitrines zijn met succes gebruikt tijdens de WOII-expositie in Nederasselt en inmiddels deels verplaatst naar Overasselt (bibliotheek in het Verenigingsgebouw) en Heumen (Terp). Eén vitrine is er achtergebleven in Nederasselt (Ons Huis) en daar is nog een aantal weken het ‘verhaal’ van de Wellington-crash te zien.

Het thema in Overasselt (bibliotheek Verenigingsgebouw) is voorlopig nog het Diplôme de Passeur, dat na de oorlog aan een drietal lokale verzetsmensen is uitgereikt.

In Heumen (Terp) bevat de vitrine een weergave van beeldmateriaal dat betrekking heeft op de slachtoffers bij de inname van de Sluisbrug in 1944 en op de tijdelijke begraafplaats in Molenhoek.

De Beeldbankgroep en de werkgroep Archeologie zijn van plan om van tijd tot tijd te zorgen voor nieuwe onderwerpen voor de vitrines waarmee deze het karakter van een wisselexpositie gaan krijgen.

Open Monumentendag 2024

Het landelijke thema voor de Open Monumentendag was dit jaar ‘Routes, verbindingen en netwerken’. Omdat het Open Monumenten-weekend samenvalt met de herdenking van Market Garden, hield Wim Cousijn uit Overasselt een lezing over de route van de parachutisten die op 17 september 1944 bij Overasselt zijn geland.

Wie waren zij, waar kwamen ze vandaan, waar gingen ze na Overasselt naar toe en wat maakten ze mee?

Tank met inwoners van Overasselt

Wim vertelde het verhaal van het 504^e Parachute Infanterie Regiment dat in ruim 2 jaar tijd 23.000 km heeft gereisd! Aan de hand van dia's nam hij toehoorders mee op deze bijzondere, dramatische maar ook spannende reis.

Klusdag Overasselt

Foto: Frank Oerlemans

In augustus jl. hield de Werkgroep Heerlijkheden Overasselt haar jaarlijkse klusdag.

Samen met de buitendienst van de gemeente Heumen is het voormalige gemeentehuis weer toonbaar gemaakt en de oversteek naar het Zwipperdonk-straatje weer begaanbaar geworden.

Ook zijn een aantal informatieborden bijgewerkt.

Herdenking watersnood 1925/1926

De voorbereidingen voor de herdenking van de dijkdoorbraak bij Overasselt op 31 december 1925 en de ellende die er daarna volgde, vooral westelijk van ons, in Maas en Waal, vorderen gestaag.

De werkgroep van Historische Vereniging Tweestromenland, waar het Erfgoedplatform deel van uit maakt, stimuleert alle dorpen in het gebied om met hun activiteiten bij te dragen aan het programma, dat van 31 december 2025 tot en met 1 juni 2026 zal gaan plaats vinden.

Er ontstaat een mix van allerlei activiteiten, die voor verschillende groepen interessant zullen zijn.

Er komen fietstochten langs relevante plekken, met QR codes naar een website (zoals we dat hier al langer in praktijk brengen), maar ook een musical, een junior symposium voor VO-leerlingen, aansprekende kunstwerken en nog veel meer. Ook binnen Overasselt en Nederasselt zal met eigen activiteiten aan het programma worden bijgedragen. De Beeldbank en de werkgroep Woord en Beeld zijn zich daarvoor aan het warmlopen. Wordt vervolgd!

Vissengeul bij Kroonwerk Coehoorn

Om de visstand en de ecologie in de Maas te verbeteren, maakt Rijkswaterstaat een plan om te zorgen dat de vissen de stuw bij Grave makkelijker kunnen passeren. De vistrap bij Grave biedt daarvoor onvoldoende oplossing voor veel soorten. De bedoeling is een 3 kilometer lange slingerende beek aan te leggen langs Nederasselt en langs Coehoorn tot voorbij de stuw.

Het Erfgoedplatform heeft in een reactie op de plannen gewezen op drie belangrijke aspecten. Allereerst heeft Frank Oerlemans concreet aangegeven dat de beek op verschillende plaatsen het tracé van de circumvallatielinie van prins Maurits uit 1602 zal doorsnijden. Gedegen archeologisch onderzoek is dus noodzakelijk. Ten tweede loopt de beek vlak langs Kroonwerk Coehoorn. Er is veel tijd en geld besteed aan het zichtbaar maken van deze historische plek, dus het mag vanwege de beek geen eiland worden. Bovendien zouden er, door slim combineren, juist mogelijkheden zijn om de historische (toeristische) aantrekkelijkheid van de plek te verbeteren. Ten derde wijzen we er op dat de uiterwaarden een cultuur-historisch waardevol landschap vormen, met van oudsher natte weilanden, heggen en bakenbomen. De beekaanleg kan helpen deze waarden te versterken. Tenslotte heeft het Erfgoedplatform haar expertise aangeboden en dringt aan op overleg en samenwerking.

We zijn benieuwd naar de behandeling van onze inbreng!

Gids met 20 wandel- en fietsroutes verschenen

Tijdens de afgelopen Monumentendag is een 'routeboekje' gepresenteerd met een aantal historische tochten die geheel of gedeeltelijk binnen onze gemeente lopen. De aanleiding hiervoor had direct te maken met het thema van de Open Monumentendag 2024:

'Erfgoed van routes, netwerken en verbindingen'.

Het boekje is tijdens de Monumentendag gratis verstrekt en is nu verkrijgbaar op de Toeristische Informatie Punten (TIP's) binnen de gemeente (Buurderij De Lage Hof in Overasselt en De Zweef in Malden), en bij het Marishuis (Heumen), Huys te Mook (Mook) en de campings en B&B's binnen de gemeente Heumen.

De gids is beschikbaar voor een bedrag van € 3,- waarmee een basis wordt gelegd voor de financiering van de komende herdruk.

Oogstfeest boomgaard Elshof – meer dan 150 bezoekers

Op zaterdag 21 september jl. om 9 uur arriveerden de spullen en startten de vrijwilligers met het opbouwen. Er stond een stralende zon. Daarna stroomden de eerste bezoekers binnen met fietstassen en zakken. De eerste appels konden worden geplukt en geraapt. Ook de sapmachines konden gaan persen en menig meegebrachte fles werd gevuld. Ook het pannenkoeken-team kreeg het steeds drukker, meer dan 100 pannenkoeken zijn er gebakken. En niet te vergeten de soep van Jef Gielen!

Er werden spellen gespeeld: zaklopen, bus gooien, boogschieten waren zeer in trek. Daarnaast werd de tafel om te tekenen goed bezocht.

Velen raakten in gesprek rond de info-tafel en men ontmoette bekenden, met wie uitgebreid werd bijgepraat.

Om 13 uur werd alles vlot opgeruimd en schoongemaakt. We kijken met volle tevredenheid terug op dit geslaagde oogstfeest. En voor alle vrijwilligers: heel veel dank!

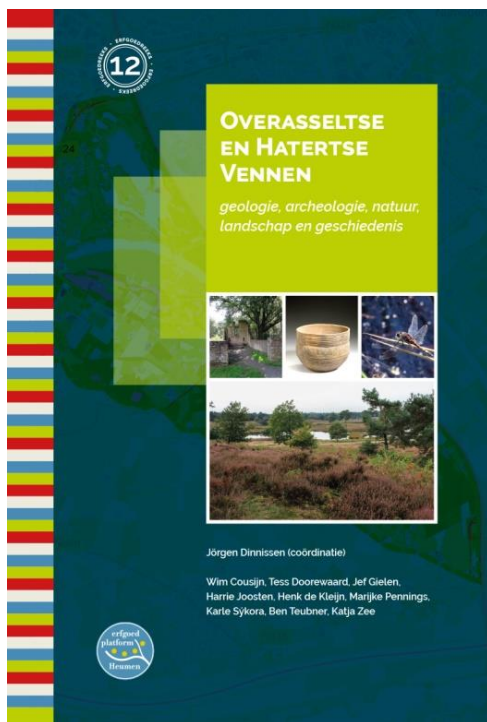

Nieuwe uitgave in de Erfgoedreeks

Overasseltse en Hatertse Vennen

In dit nieuwe cahier geeft een team van deskundige auteurs een gedegen beschrijving van het vennengebied in brede zin. Uitgebreid wordt aandacht besteed aan o.m. de geschiedenis van het gebied, de flora en fauna, verborgen archeologische schatten, de natuur en het landschap, en de geschiedenis, zoals de invloed van Franse benedictijnen en de legendarische koortsboom bij de ruïne van Sint Walrick

Dit alles, naast de rol van het vennengebied in recreatie, educatie en als inspiratiebron voor kunst, maakt dit boek tot een onmisbare bron voor iedereen die geïnteresseerd is in de cultuur en natuurlijke schoonheid van dit unieke gebied. Een boek met veel foto's en verhelderende kaarten.

Titel

Overasseltse en Hatertse Vennen

Auteurs

Jörgen Dinnissen (coördinatie),
Wim Cousijn, Tess Doorewaard, Jef Gielen, Harrie
Joosten, Henk de Kleijn, Marijke Pennings, Karle Sýkora,
Ben Teubner en Katja Zee

Voorwoord

van de burgemeesters van de gemeenten Heumen en
Wijchen

Uitgave

Erfgoedplatform Gemeente Heumen, Erfgoedreeks nr. 12,
260 p., geïllustreerd, ISBN 978908338689, € 25,00.

Te bestellen via de website:

<https://www.erfgoedheumen.nl/bestel.php>

De eerste exemplaren van dit cahier worden aangeboden aan de **burgemeesters van de gemeenten Heumen en Wijchen**, tijdens een bijeenkomst op:

**maandag 14 oktober 2024 om 20.00 uur in het Verenigingsgebouw,
Willem Alexanderstraat 1, 6611 CE Overasselt.**

Journalist en gedegen kenner van het Rijk van Nijmegen **Rob Jaspers** zal vertellen wat het boek met hem gedaan heeft: hij had inzage in een voorloper van het boek.

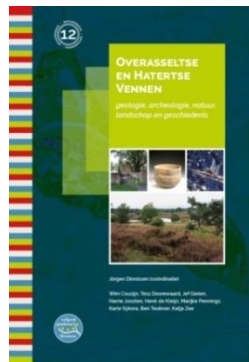
Het boek is die avond te koop en kost € 25,00. Daarna is het in de boekwinkel en bij het Erfgoedplatform Heumen verkrijgbaar (<https://www.erfgoedheumen.nl/bestel.php>).

Agenda 2024

14 oktober	20.00 uur: presentatie cahier 'Overasseltse en Hatertse Vennen' in Verenigingsgebouw Overasselt
22 nov. t/m 1 dec.	Week van de Heg 2024
28 november	14.00 uur: presentatie cahier 'Boerderij- en huisnamen in Overasselt. Deel 9.2 Buurtschap Worsum' in Buurderij De Lage Hof in Overasselt

Publicaties Erfgoedplatform

Cahier 1:	Het veer van Grave naar Nederasselt (€ 15,00)
Cahier 2:	Het verdwenen kasteel Heumen en zijn bewoners (€ 15,00)
Cahier 3:	De Canon van de gemeente Heumen (€ 15,00)
Cahier 4:	De Heumense molens (€ 17,50)
Cahier 5:	Kroonwerk Coehoorn (€ 20,00)
Cahier 6:	Kloostergoederen in Overasselt (€ 17,50)
Cahier 7:	Reconstructie van een linie (€ 17,50)
Cahier 8:	Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt (€ 20,00)
Cahier 9.1:	Boerderij- en huisnamen in Overasselt - Buurtschap Heide (€ 20,00)
Cahier 10:	Historische heggen en wallen in de gemeente Heumen e.o. (€ 17,50)
Cahier 11:	Hend de Kleijn - een uitzonderlijk leven (€ 17,50)
Cahier 12: NIEUW	Overasseltse en Hatertse Vennen (€ 25,00)

Boek 1:	Achter het front (€ 20,00)
Katern 1:	Kunst in de Georgiuskerk van Heumen (€ 8,50)

Te bestellen via: <http://erfgoedheumen.nl/bestel.php>

Weet u ...

- dat onze publicaties te bestellen zijn op onze website <https://erfgoedheumen.nl/bestel.php> en ook te leen zijn bij de Openbare bibliotheken van Malden en Overasselt
- dat ook veel informatie te raadplegen is op:
Verhaal van Gelderland: <https://erfgoedgelderland.nl/project/verhaal-van-gelderland/>
Verhaal tussen Maas en Waal: <https://www.verhaaltussenmaasenwaal.nl/wat-is-een-canon/>

Colofon

De nieuwsbrief, uitgegeven door het Erfgoedplatform Gemeente Heumen, verschijnt minimaal 4x per jaar en is bestemd voor iedereen die zich op een of andere wijze verbonden voelt met het Heumens erfgoed of daarin is geïnteresseerd.

Nieuwsitems kunnen worden gestuurd naar: info@erfgoedheumen.nl

Samenstelling en redactie: Frans Wildenborg.

Het abonnement is gratis. Meld u aan op: info@erfgoedheumen.nl

Een donatie om ons te ondersteunen wordt zeer op prijs gesteld. U kunt een bijdrage overmaken op bankrekening: NL 26 INGB 0007574961 t.n.v. Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Het Erfgoedplatform is een ANBI-instelling zodat uw donatie aftrekbaar is van de belasting.

Omdat sprake is van een zogenoemde culturele instelling geldt voor donaties die in de vorm van een periodieke gift worden gedaan een extra fiscale aftrekmogelijkheid. Voor nadere informatie: neem contact met ons op via: info@erfgoedheumen.nl

Als u geen prijs (meer) stelt op toezending van deze nieuwsbrief, meldt u zich dan af door een e-mail te sturen naar: info@erfgoedheumen.nl